

Jaarverslag 1997

Bestaan en voortbestaan

De Algemene Raad behoort in het belang van de rechtzoekende een behoorlijke uitoefening van de praktijk te bevorderen en is, aldus de Advocatenwet, bevoegd tot het nemen van alle maatregelen die daartoe kunnen bijdragen. Zo'n opdracht schept verplichtingen, en lijkt de Orde een weidse actieradius te geven. Maar die actieradius wordt natuurlijk wel begrensd door wat onder het begrip behoorlijke praktijkuitoefening kan worden verstaan. Dat is in elk geval veel meer dan 46 jaar geleden, toen de Advocatenwet tot stand kwam. De moderne tijd stelt aanzienlijk zwaardere eisen aan de manier waarop advocaten hun praktijk uitoefenen, ook op terreinen die vroeger voor de advocaat geheel en al onontgonnen gebied waren.

De eisen die aan een eigentijdse praktijkvoering moeten worden gesteld hebben een morele kant en een materiële, maar in beide gevallen staat de rechtzoekende centraler dan ooit. Bij het eerste denk ik bijvoorbeeld aan de naleving van onze beroeps- en gedragsregels, bij het tweede aan de kantoororganisatie en alles wat daaruit voortvloeit. Vaak ook gaan die twee hand in hand: de norm die inhoudt dat de advocaat moet vrijstaan wanneer hij een zaak in behandeling neemt kan alleen maar worden nageleefd wanneer de kantoororganisatie is ingericht op het signaleren van conflicterende belangen (en cliënten). Ook de kantoororganisatie moet dus volledig ten dienste staan van een behoorlijke praktijkuitoefening. Maar een goede organisatie is ook een kwestie van geld. De praktijk moet daarom de advocaat een bestaan verschaffen dat hem in staat stelt het vak op verantwoorde wijze uit te oefenen. Hetgeen wil zeggen dat hij zijn integriteit bewaart door het naleven van de beroepsregels, dat hij zijn literatuur op peil houdt, dat hij in de pas blijft met nieuwe technologische ontwikkelingen en dat hij ook overigens voldoet aan de verwachtingen van zijn cliënt.

De bevordering van een behoorlijke praktijkuitoefening is de rode draad die door alle Orde-activiteiten heen loopt, ook in 1997. Enige jaren van voorbereiding werden in het afgelopen jaar bekroond met de oprichting van BaliePlus B.V., de nieuwe service-organisatie voor de kantoren. 1997 was ook in andere opzichten historisch. Op 1 mei trad de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking in werking, die in de resterende maanden van het jaar werd gevolgd door de inschrijving van ruim 40 nieuwe toetreders. In 1997 werd ook de grondslag gelegd voor een aantal projecten die de komende jaren veel aandacht van de Orde zullen vragen. Daarvan noem ik met name de rechtshulp aan particuliere burgers.

De burger heeft recht op gekwalificeerde rechtsbijstand, ongeacht zijn inkomen. De inschakeling van een advocaat mag voor hem geen financieel onmogelijke opgave worden. Met hulp van de Raden van Toezicht zal de betaalbare rechtshulp die veel advocaten aan particulieren verlenen beter zichtbaar moeten worden gemaakt. Meer kantoren zullen deze rechtshulp op maat moeten leveren. Veel zorg ook heeft de Algemene Raad over het voortbestaan van de kantoren die zich toeleggen op toevoegingszaken. In de gefinancierde sector ontvangt de advocaat op dit moment gemiddeld bruto f 120,- per uur en dat levert het levensgrote gevaar op van uitval aan de aanbodzijde: op de langere duur zullen deze kantoren het niet langer kunnen volhouden onder de kostprijs te blijven werken en zich uit de toevoegingspraktijk terugtrekken. Anders zouden zij immers onaanvaardbare concessies moeten doen aan de behoorlijke praktijkuitoefening. Vandaar dat de Algemene Raad alles op alles wil zetten om te bereiken dat de vergoedingen begin 1999 worden opgetrokken naar f 150,- per uur en in het jaar 2001 naar f 180,-. De advocaat heeft recht op een bestaan dat hem en zijn kantoor in staat stelt in onafhankelijkheid voort te bestaan. Met name ook wanneer als hij zich wenst toe te leggen op de rechtshulp aan minvermogende particulieren.

P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt
algemeen deken

Toevoegingspraktijk: een kwestie van overleven

Advocaten ontvangen in toevoegingszaken gemiddeld een beloning van ongeveer f 120,- per uur bruto. Dit blijkt uit recent onderzoek. De kostprijs van een modale jurist bedraagt, aldus het Ministerie van Justitie, tussen de f 170,- en f 180,- per uur. Voor een toevoeging wordt dus ongeveer tweederde betaald van wat een doorsnee rechtshulpverlener met een minimale ondersteuning in feite kost. Willen de kantoren kunnen overleven, dan zal de gemiddelde vergoeding binnen drie jaar op f 180,- moeten zijn gebracht.

Eind oktober verscheen een rapport van de Commissie Herijking Vergoedingen Rechtsbijstand (Maan). Dat bevatte voorstellen voor een evenwichtiger stelsel van vergoedingen, in het huidige stelsel lopen de vergoedingen per soort zaak immers sterk uiteen. Het voorstel van de Commissie gaat uit van het principe dat de vergoeding per uur op één en hetzelfde bedrag moet uitkomen. De vergoeding per soort zaak zal voortaan zijn gekoppeld aan de bewerkelijkheid daarvan. De Algemene Raad heeft zich in principe kunnen verenigen met de aanbevelingen van de Commissie-Maan, onder voorwaarde dat de gemiddelde uurvergoeding voor advocaten in januari 1999 wordt gebracht op f 150,- en in het jaar 2001 op f 180,-. Pas als de gemiddelde uurvergoedingen op die manier worden opgetrokken ontstaat binnen deze sector weer re'le ruimte voor kwaliteitsbevordering en kwaliteitsbewaking, en is er een gezonde basis voor invoering van de nieuwe vergoedingenregeling.

Bij structurele onderbetaling zullen steeds meer kantoren zich uit de toevoegingen terugtrekken en zich richten op een geheel betalende praktijk. De voortekenen wijzen al in deze richting: het aantal advocaten dat zich laat inschrijven bij de Raden voor Rechtsbijstand neemt relatief af.

Het gat in de gefinancierde rechtshulp

De Wet op de rechtsbijstand bracht een grote vraaguitval teweeg in de gefinancierde rechtshulp. Voor 1994 viel 80% van de bevolking binnen de termen van het systeem, daarna nog maar 43%, terwijl de toenmalige Minister had aangekondigd dat dat 60% zou behoren te zijn. Mede op aandringen van de Orde worden de inkomensgrenzen in 1998 enigszins verhoogd, waardoor het bereik van de Wet zal stijgen tot 50%. De Orde houdt vast aan haar eis dat het oorspronkelijk beoogde bereik van ruim 60% wordt hersteld, zoals ook is bepleit door de Raden voor Rechtsbijstand.

Betalende praktijk Bureaus voor Rechtshulp

Een aantal Bureaus voor Rechtshulp treedt buiten het terrein van hun wettelijke taak en neemt tegen betaling zaken in behandeling van burgers met een inkomen boven de toevoegingsgrens. De Algemene Raad heeft de staatssecretaris van Justitie erop gewezen dat deze situatie niet alleen beleidsmatig onwenselijk is maar ook strijdt met de wet. De staatssecretaris heeft de Tweede Kamer en de Bureaus al herhaaldelijk laten weten, gekant te zijn tegen deze betalende praktijken. De Bureaus zagen daarin tot dusverre nog geen aanleiding die te stoppen.

Spreekuurvoorziening

De staatssecretaris van Justitie vindt dat advocaten vaker moeten worden betrokken bij de spreekuurvoorzieningen van de Bureaus voor Rechtshulp. De Algemene Raad heeft meegedeeld aan de uitwerking van dat plan te willen meewerken, maar dan alleen op complementaire basis, dus bijvoorbeeld wanneer de Bureaus in een bepaalde regio onvoldoende spreekuren kunnen houden of wanneer zij niet beschikken over de kennis van een bepaald rechtsterrein.

Overlegmodel in asielprocedures

Sinds 1995 is, bij wijze van experiment, in de opvangcentra Oisterwijk en Schalkhaar op de behandeling van asielzoekersaanvragen het zogenaamde overlegmodel toegepast. In dat model bespreekt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) de voorgenomen beslissing eerst met de advocaat of andere rechtshulpverlener en neemt dan pas een beslissing. Voordeel van dat systeem is dat geschilpunten en informatie in een vroeg stadium op tafel komen. Dat leidt tot verbetering van de kwaliteit van de beschikkingen, een aanmerkelijk snellere verlening van statussen in een vroeg stadium van de procedure en ook een grotere bereikbaarheid en aanspreekbaarheid van de IND-medewerkers. In april zette de staatssecretaris van Justitie de experimenten stop, omdat zij volgens een Nijmeegs onderzoek niet hadden geleid tot de gewenste vermindering van vervolprocedures. De Orde, Vluchtelingenwerk Nederland en de Stichtingen Rechtsbijstand Asiel hebben hun twijfel uitgesproken of het

onderzoek houvast biedt voor die conclusie en aangedrongen op voortzetting van het overlegmodel, mede met het oog op de belangrijke voordelen die het oplevert. In de tweede helft van 1997 heeft daarover overleg plaatsgevonden tussen de Orde en de IND. Verwacht wordt dat dit in 1998 tot resultaat zal leiden.

Lager BTW-tarief voor advocatendiensten

Over advocatendiensten is het hoge BTW-tarief verschuldigd van 17,5%. Bedrijven zullen die doorgaans kunnen verrekenen, maar particulieren zien hun rekening met dat percentage daadwerkelijk verhoogd. De kwestie of een hoog of laag BTW-tarief wordt toegepast is sterk afhankelijk van de Europese regelgeving. Tot 1991 gold in Nederland voor personen- en familiezaken het verlaagde tarief. De Europese BTW-Richtlijn (72/77/EEG) maakte daaraan een einde. Het verlaagde tarief gold vanaf dat moment alleen nog maar voor een bepaalde reeks goederen en diensten opgesomd in een bijlage van die Richtlijn. De Algemene Raad heeft, mede op verzoek van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland, het Ministerie van Financiën erop gewezen dat het hoge tarief minder draagkrachtige particulieren ernstig belemmert bij het verkrijgen van gekwalificeerde rechtshulp, hetgeen strijdig is met het internationaal erkende beginsel access to justice. De Raad heeft het Ministerie van Financiën verzocht ervoor te zorgen dat advocatendiensten, voorzover deze vallen binnen de verplichte procesvertegenwoordiging, voortaan ook zullen worden gebracht onder het BTW-tarief van 6%. Omdat dit een Europese aangelegenheid is, heeft de Algemene Raad zijn Europese zusterorganisaties verzocht soortgelijke stappen te ondernemen bij hun eigen Ministerie van Financiën.

De regelen der kunst

De advocaat kent een eigen normenstelsel, de beroeps- en gedragsregels. Daarin staat de integriteit van de advocaat centraal. Zo schrijven zij de advocaat voor dat hij zich niet laat leiden door belangen die met die van zijn cliënt in conflict zijn. De advocaat is voorts wettelijk verplicht om de gegevens die hem door zijn cliënt zijn toevertrouwd geheim te houden. Door zijn verschoningsrecht kan hij niet worden gedwongen daarover in een procedure een getuigeverklaring af te leggen.

Op 1 november 1997 is, als uitvloeisel van de zogenaamde MDW-operatie, de Verordening op de belastingsspecialisatie ingetrokken. De Algemene Raad zal het College van Afgevaardigden in 1998 bovendien een voorstel presenteren tot schrapping van een aantal bepalingen uit de Publiciteitsverordening.

De toetreding van juristen in dienst bij niet-advocaten volgde op de inwerkingtreding (1 mei 1997) van een nieuwe verordening (Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking). Deze geeft juristen de mogelijkheid in onafhankelijkheid het vak van advocaat uit te oefenen, ondanks het feit dat hun werkgevers niet aan advocatenregels zijn gebonden. Daarmee werd de deur geopend voor bedrijfsjuristen, overheidsjuristen, juristen werkzaam bij rechtsbijstandsverzekeringsmaatschappijen, Bureaus voor Rechtshulp en ideële non-profit organisaties. De werkgever van zo'n nieuwe toetreders zal in een statuut moeten garanderen dat de advocaat/werknemer zijn beroep in vrijheid en onafhankelijkheid mag uitoefenen. Per 1 maart 1998 hadden ruim 80 nieuwe toetreders zich als advocaat laten inschrijven.

Advocaten en accountants

Een complete integratie van de praktijkuitoefening van advocaten en accountants veroorzaakt onoplosbare belangenconflicten. Het advocatengedragsrecht is immers gebaseerd op de onafhankelijke behartiging van het partijbelang van de cliënt en geheimhouding van wat de advocaat door zijn cliënt wordt toevertrouwd, inclusief zijn verschoningsrecht. De accountant moet zich in zijn certificerende functie laten leiden door het algemeen belang. Ook heeft hij geen verschoningsrecht. De beroepsregels van de advocaat noodzaken de kantoren, voordat zij een nieuwe zaak van een nieuwe cliënt in behandeling nemen, zich ervan te vergewissen of zij vrijstaan. De belangen van de nieuwe cliënt mogen immers niet strijden met die van reeds bestaande cliënten. Zou dat wel het geval zijn, dan moet de advocaat de nieuwe cliënt verwijzen naar een advocaat van een ander kantoor. Ook op dit punt hanteren de accountants andere regels. Bij een volledig samenwerkingsverband tussen beide beroepsgroepen zou over en weer ongewenste beïnvloeding kunnen ontstaan waardoor de naleving van de eigen beroepsregels in het gedrang komt. De Samenwerkingsverordening staat om die reden in de weg aan de integratie van advocatenpraktijken met die van accountants.

Op dit moment lopen nog twee procedures bij de Raad van State, die zijn aanhangig gemaakt door accountantskantoren. Zij wensen wel een volledig samenwerkingsverband aan te gaan met advocaten. Met een ander accountantskantoor is de Algemene Raad nog in overleg om te bezien welke vormen van commerciële samenwerking kunnen worden toegelaten, zonder dat sprake is van een samenwerkingsverband.

No cure no pay en pars quota litis

Gedragsregel 25 bepaalt dat de advocaat niet met zijn cliënt mag afspreken dat hij alleen een honorarium declareert bij het behalen van een bepaald gevolg. Dit no cure no pay verbod is nauw verwant aan het verbod van pars quota litis. Dat laatste betreft de afspraak dat het honorarium een percentage zal bedragen van de financiële uitkomst van de zaak. Deze regel zondert de situatie uit waarin sprake is van "overeenstemming met een landelijk of plaatselijk voor bepaalde categorieën van zaken door de Orde geadviseerd tarief". Het afschaffen van het door de Orde geadviseerde calculatieschema voor advocatendeclaraties per 1 januari 1997 liet de gedragsrechtelijke basis voor het incassotarief wegvallen. Dat laatste is gebruikelijk in de incassopraktijk, waarbij meestal sprake is van inning van een groot aantal gelijksoortige geldvorderingen zonder dat daar een diepgaand juridisch geschil aan ten grondslag ligt. Over deze zaken spreken cliënt en advocaat dan een incassotarief af, dat een percentage vormt van het uiteindelijk geïncasseerde bedrag. Deze onschuldige variant van no cure no pay en pars quota litis komt in de praktijk veel voor en heeft nooit tot problemen geleid. De Algemene Raad heeft daarom het College van Afgevaardigden voorgesteld de gedragsregel zo aan te passen dat het incassotarief zijn formele basis terugkrijgt.

Aanvankelijk had de Algemene Raad het College ook voorgesteld op het no cure no pay verbod nog een uitzondering toe te staan, namelijk voor de gevallen dat de rechtshulp door advocaten op onoverkomelijke financiële problemen stuit. De Minister van Justitie heeft op de Ordevergadering van 26 september 1997 laten weten dat zij de voorkeur gaf

aan een "wettelijke regeling" van dit probleem. De Algemene Raad zal in 1998 bij het College op deze kwestie terugkomen.

Nieuwe Europese vestigingsrichtlijn

De vestiging van Europese advocaten in een ander EU-land wordt binnenkort overal wettelijk geregeld. Dat is het gevolg van de nieuwe vestigingsrichtlijn die eind 1997 door de Europese Raad van Ministers is vastgesteld. Nederlandse advocaten zullen straks als Nederlands advocaat in Brussel of Parijs de praktijk alleen nog maar mogen uitoefenen als men is ingeschreven bij de daar bevoegde autoriteit. Per land wordt beslist wie de bevoegde autoriteit is: de nationale Orde, de plaatselijke Orde of een rechterlijk college. De bezoekende advocaat mag juridisch advies geven over het recht van de lidstaat van herkomst, het gemeenschapsrecht, het internationaal recht en het recht van het ontvangende land. Hij wordt onderworpen aan de beroeps- en gedragsregels van het ontvangende land en is ook verplicht een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten, tenzij hij in zijn eigen land al zo'n verzekering heeft lopen.

Enquête: aanpassing Advocatenwet nodig

De Advocatenwet moet op een aantal punten worden aangepast. Het is bijvoorbeeld de hoogste tijd dat de "Enquête"-regeling wordt ingevoerd. Die maakt het mogelijk dat over advocaten die, bijvoorbeeld om gezondheidsredenen, niet in staat zijn hun praktijk naar behoren uit te oefenen in een zo vroeg mogelijk stadium rapport wordt uitgebracht aan de voorzitter van de Raad van Discipline. Dan kan de deken eerder dan nu het geval is de nodige maatregelen treffen om moreel en materieel nadeel voor de cliënten van die advocaat te voorkomen. De Algemene Raad heeft al enkele jaren geleden een dergelijke regeling aan het Ministerie van Justitie voorgesteld en ook een groot aantal suggesties gedaan voor andere wijzigingen van de wet, bijvoorbeeld op het gebied van de tuchtrechtspraak. Het Ministerie heeft steeds laten weten dat deze kwestie niet dringend genoeg was om op korte termijn in behandeling te worden genomen.

Bezoekende advocaten die tenminste drie jaar "daadwerkelijk en regelmatig" met het recht van de lidstaat van ontvangst in aanraking zijn gekomen krijgen, als zij daarvoor opteren, de advocatentitel die behoort bij de ontvangende lidstaat, zoals Rechtsanwalt in Duitsland. Men hoeft dan geen examen meer af te leggen. Of de advocaat voldoende ervaring met het recht van het ontvangende land heeft opgedaan wordt beoordeeld door de bevoegde autoriteit.

De nieuwe richtlijn erkent met zoveel woorden dat lidstaten regels kunnen stellen voor samenwerking met andere beroepsbeoefenaren en dat zij bepaalde vormen van een dergelijke interdisciplinaire samenwerking ook mogen verbieden. Binnen twee jaar zal de richtlijn in alle lidstaten moeten worden geïmplementeerd. De Orde is daarover het afgelopen jaar in overleg getreden met het Ministerie van Justitie en hoopt daarmee in de loop van 1998 een wettelijke regeling te kunnen uitwerken.

Toetreding van rechtsbijstands-verzekeringsjuristen

De nieuwe Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking maakt het in principe ook mogelijk dat juristen in dienst van rechtsbijstandsverzekeringsmaatschappijen advocaat worden. Voorwaarde daarbij is dat een rechtsbijstandsverzekerde, zoals ook door de Commissie Cohen was aanbevolen, het recht heeft van vrije advocaatkeuze. Het Verbond van Verzekeraars heeft het afgelopen jaar tot twee keer toe bij de Minister van Justitie aangedrongen op vernietiging van het deel van de Verordening dat die voorwaarde bevatte. In augustus besloot de Minister, vlak voordat de vernietigingstermijn afliep, tot schorsing om de Orde en het Verbond van Verzekeraars in de gelegenheid te stellen samen over deze kwestie tot een oplossing te komen. Toen dat niet lukte, heeft de Orde bij wijze van compromis de bepaling zodanig aangepast dat zij de instemming ondervond van het Ministerie van Justitie. Die oplossing hield in dat de vrijheid van advocaatkeuze voor de cliënt-verzekerde ontstaat op het moment dat de zaak in handen van een advocaat wordt gesteld, ongeacht of deze bij de verzekeraar werkzaam is of ergens anders. Maar ook met deze oplossing waren de verzekeraars het niet eens. Het Verbond van Verzekeraars vond haar "in strijd met een vrije marktwerking en daardoor rijp voor vernietiging". De Minister van Justitie besliste (in december) anders. Zij liet in haar beslissing meewegen dat het beroep van advocaat een vertrouwensberoep is, dat in onafhankelijkheid en objectiviteit moet worden uitgeoefend en dat de voorwaarde die hier wordt gesteld aan een vrije marktwerking niet in de weg staat. "Er bestaat", aldus de Minister, "immers vrije marktwerking binnen de grenzen die aan de uitoefening van een vertrouwensberoep worden gesteld. Het staat de verzekeraars natuurlijk vrij om hun cliënten te verplichten de zaak te laten behandelen door een interne rechtskundige, niet zijnde advocaten". De door

het College in november vastgestelde Verordeningbepaling zal naar alle waarschijnlijkheid op 15 april 1998 in werking treden. Vanaf dat moment kunnen in principe ook rechtsbijstandsverzekeringsjuristen zich als advocaat laten inschrijven.

Klachten anders oplossen

Tot dusverre gold steeds de tuchtrechtspraak als het sluitstuk op de regelgeving van de Orde. Maar de ontevreden cliënt is bij de tuchtrechter lang niet altijd aan het goede adres. Civiele declaratiekwesities worden beslist in een begrotingsprocedure bij de Raad van Toezicht, strafzaken of wanprestatie door de gewone rechter. Veel klachten kunnen beter langs niet-juridische weg worden opgelost.

Een doelmatige behandeling van klachten begint en eindigt op de plaats waar de klacht wordt veroorzaakt: het advocatenkantoor. Wet van Meden en Perzen in de zakelijke dienstverlening is immers dat adequaat reageren op een klacht in een vroeg stadium door de dienstverlener zelf tot een snelle (en vaak goedkope) oplossing van de klacht pleegt te leiden.

De tuchtrechtspraak is zeer geschikt, en moet daarom behouden blijven, voor de gevallen waarin het gedrag van de advocaat centraal staat en een tuchtrechtelijke correctie op zijn plaats kan zijn. Maar daarnaast wil de Algemene Raad bereiken dat de kantoren meer aandacht besteden aan klachtenbehandeling in eigen huis. Bij de kleinere kantoren zal de bemiddelende rol van de lokale deken belangrijk blijven. Kan de klacht niet worden opgelost door het kantoor van de advocaat, dan moet de cliënt zich kunnen wenden tot een geschillencommissie. Daar moet men terecht kunnen voor klachten over de dienstverlening, de declaratie en de prestatie zelf, met de mogelijkheid om schadevergoeding te vorderen tot een bepaald bedrag, bijvoorbeeld f 25.000,-.

De klachtenafhandeling op de kantoren zelf zal worden ingepast in het kwaliteitsbeleid van de Orde. Op de jaarvergadering 1998 (Almelo) zal dat onderwerp centraal staan. De Algemene Raad streeft ernaar dat in 1998 ressort in samenwerking met de Stichting Geschillencommissies met dit laatste een experimenteel begin wordt gemaakt.

Kosten tuchtrechtspraak

De kosten van de tuchtrechtspraak baren de Algemene Raad al geruime tijd zorgen. Voor 1997 bedroegen deze bijna f 1.4 miljoen. Het College van Afgevaardigden heeft herhaaldelijk aangedrongen op krachtiger beheersing van deze kostenpost. De hoofdmoot daarvan wordt gevormd door de vergoedingen van de Orde aan de griffiers van de Raden en het Hof van Discipline. Op de benoeming van de griffiers heeft de Orde geen invloed, deze geschiedt krachtens de Advocatenwet door de voorzitters van de Colleges. De Algemene Raad heeft de voorzitters en de griffiers meegedeeld dat hij genoodzaakt is op korte termijn te komen tot meer kostenbeheersing. De resultaten van een tijdschrijfonderzoek onder de griffiers, dat in 1998 zal worden uitgevoerd, zullen in deze kwestie hopelijk meer inzicht verschaffen.

Rechtspleging en wetgeving

Veel aandacht besteedt de Orde aan het belang van de rechtzoekende bij een goede rechtspleging. De Algemene Raad levert met zijn Adviescommissies een belangrijke bijdrage aan nieuwe wetgeving. In dit jaarverslag is een overzicht opgenomen van de 40 Orde-adviezen aan overheid en parlement in het afgelopen jaar.

In 1997 verschenen ook de rapporten van de post Cohen commissies Van Delden (over de herijking van de verplichte procesvertegenwoordiging) en Mannoury (over de afschaffing van de procureur).

De Commissie Van Delden kwam tot de slotsom dat voortaan de processuele bijstand van een advocaat verplicht moet zijn in arbeidszaken met een belang van boven de f 25.000,-. In andere civiele zaken moet die grens worden gesteld op f 10.000,- en, aldus de Commissie, op langere termijn op f 25.000,-. De Algemene Raad heeft zich met deze aanbevelingen kunnen verenigen, alleen beschouwt hij de aanbeveling over een verhoging tot f 25.000,- als voorbarig. De effecten van de eerste verhoging zouden eerst grondig moeten worden geëvalueerd. Dat de procesvertegenwoordiging ook verplicht wordt gesteld bij arbeidszaken juicht de Algemene Raad toe, gezien de grote belangen die meestal met dat soort zaken zijn gemoeid en de ingewikkeldheid daarvan. De Raad vraagt zich wel af waarom de Commissie Van Delden bij huur- en pachtzaken alles bij het oude heeft willen laten. Ook het bestuursrecht zou onder de verplichte procesvertegenwoordiging moeten worden gebracht, zeker wanneer het daar in de toekomst tot de introductie van een grievensstelsel zou komen.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie-Van Delden werd begin 1998 een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. De aanbeveling om ook arbeidszaken onder de verplichte procesvertegenwoordiging te brengen, werd daarin (nog) niet overgenomen omdat, aldus de Memorie van Toelichting, "eerst moet worden vastgesteld dat de advocatuur voor deskundige rechtsbijstandverleners op dit terrein daadwerkelijk voldoende toegankelijk is gebleken". De Algemene Raad heeft over deze kwestie contact opgenomen met het Ministerie van Justitie en de Tweede Kamer. De advocatuur is immers al sinds mei 1997 voor vakbondsjuristen (want die worden hier bedoeld) "daadwerkelijk voldoende toegankelijk".

Afschaffing procureur

Het instituut procureur zou pas kunnen worden afgeschaft als rechtbanken en hoven overgaan tot een schriftelijke behandeling van de rol en zorgen voor een in het hele land uniform rolbekleid. Bovendien zullen de gerechten overal moeten zorgen voor modernere communicatiemethoden. Dat geldt ook voor het financiële verkeer tussen gerechten en advocatuur, aldus de voornaamste aanbevelingen van de Commissie Mannoury, die in december verslag uitbracht aan de Minister van Justitie. De Algemene Raad heeft daarover opgemerkt dat de afschaffing van de procureur niet mag neerkomen op louter het verplaatsen van werk en kosten, waardoor het financiële effect nihil zou zijn: tot de afschaffing van de procureur zou alleen moeten worden overgegaan als dat daadwerkelijk zou leiden tot een daling van de kostprijs van een procedure. Stijging van de griffiegelden of toename van de reistijd van advocaten moeten dus worden voorkomen. Wat de modernere communicatiesystemen tussen rechtbank en advocatenkantoren betreft, verwees de Algemene Raad naar het experiment dat nu plaatsvindt met de elektronische rol in Groningen. Hopelijk zullen de daar gevonden oplossingen ook ingang vinden in de andere arrondissementen. Het in september geopende BalieNet voor advocaten levert een uitstekende infrastructuur op voor de verdere uitwerking van de Commissie-aanbevelingen. De Algemene Raad vindt tenslotte dat ook de betaling van de griffiegelden heel goed elektronisch kan geschieden (ook via BalieNet bijvoorbeeld), waardoor de rekening-courant-verhoudingen met de griffiers kunnen worden afgeschaft.

Politieverhoor op de band

In de Nederlandse strafrechtpraktijk kan de verdachte nog steeds door de politie worden verhoord zonder dat hij recht heeft op de aanwezigheid van zijn raadsman. Het proces-verbaal van dat verhoor bevat bovendien als regel geen woordelijke weergave van de vragen en antwoorden. Dit alles leidt niet zelden tot discussies op de zitting over de juistheid van het proces-verbaal, waardoor strafzaken vaak moet worden aangehouden voor het verhoor van de verbalisanten, hetgeen veel tijd, geld en zittingsruimte kost.

De Algemene Raad vindt dat de verdachte ook tijdens het politieverhoor recht behoort te hebben op de aanwezigheid van zijn raadsman. Zolang dat niet mogelijk is, zou het verhoor in ieder geval integraal moeten worden opgenomen op een videoband. Deze economische oplossing heeft de Raad het afgelopen jaar onder de ogen gebracht van de Minister en de Vaste Kamercommissie van Justitie. In 1998 zal door de Orde over dit onderwerp een themadag worden georganiseerd, waarbij alle instanties die bij de strafrechtpleging zijn betrokken, zullen worden uitgenodigd.

Versneld regime

Versneld Regime is een modelprocedure, bedoeld om de snelheid en de efficiency in de behandeling van civiele zaken te verbeteren en is dus serieus het overwegen waard wanneer beide partijen belang hebben bij een snelle oplossing van hun rechtsgeschil. Het experiment is in 1996 begonnen in Almelo, Assen, Dordrecht, Groningen, Den Haag, Leeuwarden, Roermond en Zwolle. In 1997 vond uitbreiding plaats naar Arnhem, Utrecht en Maastricht. Daar waar een rechter als 'VR-coördinator' actief-stimulerend optrad (onder andere door advocaten erop te wijzen dat een bepaalde zaak zich leent voor de Versneld Regime behandeling) steeg het aantal VR-zaken sterk. De Orde en de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak hebben er bij het Ministerie van Justitie op aangedrongen ook bij andere rechtbanken VR-coördinatoren aan te stellen. Het WODC zal in het voorjaar van 1998 over de resultaten van het experiment rapport uitbrengen.

Het wordt in elk geval in 1998 voortgezet.

PBO's/ZBO's

De Orde is een 'openbaar lichaam van beroep' in de zin van art. 134 van de Grondwet. Die publiekrechtelijke status is nader uitgewerkt in de Advocatenwet. Andere publiekrechtelijke beroepsorganisaties zijn het Koninklijk NIVRA (van de register-accountants) en de Nederlandse Organisatie van Accountants Administratie Consulents (NOvAA). Voor de organisaties van de notarissen en de deurwaarders ligt ook een publiekrechtelijke status in het verschiet. Het grondwetsartikel noemt ook de openbare lichamen van bedrijf, de zogenaamde "schappen", zoals het Landbouwschap. Deze zijn geregeld in de Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. In de Tweede Kamer is het afgelopen jaar van gedachten gewisseld over een herziening van het PBO-stelsel. Een nieuwe Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is in voorbereiding. Verder wordt gewerkt aan reductie van het aantal bedrijfsschappen en herziening van artikel 134 Grondwet. Dat laatste vindt het Kabinet noodzakelijk omdat op die manier ook de zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) in de Grondwet kunnen worden opgenomen. Een ontwerpvoorstel tot wijziging is daartoe in eerste lezing ahangig bij de Tweede Kamer.

De Algemene Raad heeft deze ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. Als organisatie van bij uitstek vrije beroepsbeoefenaren mag de Orde immers onder geen beding over één kam worden geschoren met de bedrijfsschappen of de ZBO's. Het is bijvoorbeeld de bedoeling dat de Verordeningen van de bedrijfsschappen straks ook worden getoetst aan het Kabinetsbeleid. Dat zou bij de Verordeningen van de Orde ondenkbaar zijn. De Algemene Raad heeft een aantal leden van de Tweede Kamer gewezen op het grote verschil tussen de Orde en de bedrijfs-PBO's/ZBO's. Dat verschil wordt trefzeker onder woorden gebracht in de rapportage Doorlichting zelfstandige bestuursorganen die het Ministerie van Binnenlandse Zaken in maart 1997 aan de Tweede Kamer heeft verzonden:

'In de wisselwerking tussen justitiabelen en de gerechten draagt de advocatuur op autonome wijze bij aan het scheppen van rechtswaarborgen. Tegen deze achtergrond kan worden gesteld dat het als onwenselijk wordt gezien dat de Minister van Justitie belast zou worden met de beleidsmatige aansturing van de Orde en in het verlengde daarvan directe politieke verantwoordelijkheid zou toekomen van de faits et gestes van de Orde. Het gaat hier om een beroepsgroep die in zijn functioneren juist ten opzichte van het justitiële systeem onafhankelijk moet kunnen zijn.'

Ook in 1998 zal de Algemene Raad de ontwikkelingen rondom de PBO's/ZBO's nauwlettend volgen.

Rechters-plaatsvervanger

Het structurele tekort aan beroepsrechters heeft al sinds jaren tot gevolg dat veel rechterswerk wordt gedaan door plaatsvervangers. Onder hen bevinden zich verhoudingsgewijs veel advocaten. Zij helpen op die manier achterstanden binnen de verschillende rechtscolleges weg te werken en leren het rechtsbedrijf ook van de andere kant kennen. In een concept-wetsvoorstel van de Minister van Justitie dat in augustus aan de Orde werd voorgelegd, was sprake van aanzienlijke inperkingen. Een in Amsterdam ingeschreven advocaat zou bijvoorbeeld geen rechter-plaatsvervanger meer mogen zijn bij de Amsterdamse rechtbank. Het voorstel had, volgens de memorie van toelichting, tot doel 'iedere schijn van gebrek van onafhankelijkheid en (subjectieve en objectieve) onpartijdigheid in de rechtspraak te vermijden'.

De Algemene Raad heeft de Minister laten weten het voorstel niet voldoende onderbouwd te vinden. Gedurende de lange reeks van jaren dat plaatsvervangers worden ingezet, is nooit gebleken van een enkel concreet geval van gebrek aan onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Door het wetsontwerp toch van deze motivering te voorzien wordt de plaatsvervanger onverdiend gestigmatiseerd en zullen veel advocaten zich op korte termijn terugtrekken, met als

gevolg nog grotere achterstanden in de rechtspleging. De Algemene Raad vindt ook dat de rechterlijke macht nu misschien te veel afhankelijk is geworden van de rechters-plaatsvervanger. Maar die situatie zou heel goed zonder een wetswijziging kunnen worden rechtgetrokken, bijvoorbeeld door de eerstkomende jaren meer beroepsrechters aan te stellen en minder plaatsvervangers. De rechter-plaatsvervanger zou dan op den duur alleen nog moeten worden ingezet tijdens vakantieperiodes, onvoorziene piekvorming, voor opleidingsdoeleinden en ook om te kunnen beschikken over de specialistische kennis die voor bepaalde zaken is vereist. De Algemene Raad heeft dit aan de Minister meegedeeld en daarbij een voorstel gedaan voor een bijzondere code voor rechters. Daarin wordt met praktijkvoorbeelden aangegeven hoe men als rechter-plaatsvervanger situaties kan vermijden die schade toebrengen aan het onpartijdige aanzien van de rechterlijke macht. De Raad verwacht hierover in 1998 verder met het Ministerie van gedachten te zullen wisselen. De Minister liet in november aan de Tweede Kamer weten dat het overleg met de verschillende organisaties haar aanleiding heeft gegeven het concept-wetsvoorstel voorlopig aan te houden. Vanaf 1998 zullen, voorzover dat financieel mogelijk is, minder plaatsvervangers worden ingezet.

Rapport Commissie Leemhuis

Eind januari 1998 verscheen het rapport 'Rechtspraak bij de tijd' van de Adviescommissie toerusting en organisatie van de zittende magistratuur (Leemhuis) met aanbevelingen over de rechterlijke macht: op de Justitiebegroting zal meer geld moeten worden uitgetrokken voor een goede ondersteuning en er zou een landelijke Raad voor de rechtspraak moeten worden ingesteld die leiding geeft aan het rechterlijk apparaat, zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de rechterlijke onafhankelijkheid. Twee van de vijf leden van dat college zouden geen deel uitmaken van de rechterlijke macht.

De Algemene Raad heeft het Ministerie van Justitie laten weten dat hij zich met de meeste aanbevelingen van de Commissie kan verenigen. De nieuwe Raad voor de rechtspraak zal hopelijk kunnen bijdragen aan een sterkere organisatie van de rechterlijke macht. De niet-rechters die daarin zitting hebben zullen wel de nodige affiniteit met de rechterlijke macht moeten bezitten. Indien het lidmaatschap van de raad bijvoorbeeld zou uitgroeien tot een politieke functie zou dat een onaanvaardbare aantasting opleveren van de rechterlijke onafhankelijkheid. Hopelijk zal ook de materiële ondersteuning van rechters aanzienlijk worden versterkt. De Commissie heeft gelukkig ook aandacht besteed aan de gefinancierde rechtsbijstand en gepleit voor verruiming van de daarvoor uitgetrokken middelen, als tenminste ook de overige schakels in de keten van de rechtspleging worden versterkt. De Algemene Raad heeft er bij deze gelegenheid wederom op gewezen dat een verhoging van de toevoegingsvergoedingen geen verder uitstel duldt.

De Orde en de kantoren

Een behoorlijke praktijkuitoefening hangt voor een groot deel af van de manier waarop het kantoor is georganiseerd en uitgerust. Het past in de doelstelling van de Orde de kantoren op dat gebied ondersteuning te bieden, bijvoorbeeld in de vorm van adviezen of kortingsregelingen. Om de effectiviteit van die ondersteuning te verhogen, is in 1997 een belangrijk deel van deze Orde-taken ondergebracht in een commerciële service-organisatie: BaliePlus B.V. Deze zal in 1998 en komende jaren het assortiment aan producten en diensten aanzienlijk uitbreiden.

Onderzoek heeft uitgewezen dat binnen de advocatuur een grote behoefte bleek te bestaan aan collectief ingekochte producten en diensten, bijvoorbeeld op het gebied van verzekeringen. Om een slagvaardig en commercieel verantwoord beleid mogelijk te maken werd gekozen voor verzelfstandiging van die Orde-activiteit. Een kantoor dat bij BaliePlus is aangesloten (voor 1998 zijn daaraan nog geen kosten verbonden) heeft de mogelijkheid van aanzienlijke besparingen of gunstiger voorwaarden. Die kunnen bijvoorbeeld worden bereikt via de nieuwe beroepsaansprakelijkheidsverzekering, een ziektekostenverzekering, een arrangement voor lease-auto's en een kortingsregeling voor elektronische juridische informatie. Honderden kantoren sloten zich inmiddels bij BaliePlus aan. In 1998 zal het assortiment worden uitgebreid met een spaarloonregeling, een collectieve pensioenverzekering en een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Ook staan nieuwe aanbiedingen op stapel voor kantoorapparatuur en telefonie-diensten.

BalieNet

Met de opening van BalieNet door Minister Sorgdrager tijdens de Ordevergadering in Utrecht (september) werd de elektronische snelweg voor de Nederlandse advocatuur ontsloten. BalieNet is het exclusieve netwerk voor de advocatuur, dat totaal beveiligde confraternele correspondentie mogelijk maakt. Ook geeft het versneld toegang tot Internet, on-line beschikbare juridische informatie en de Orde-databank. BalieNet is in principe beschikbaar voor de kantoren die zich hebben aangesloten bij BaliePlus B.V. In 1998 zal naar verwachting rechtstreeks toegang worden verkregen tot de rechtspraak van de Hoge Raad. Op langere termijn wordt gestreefd naar toegang tot de rolinformatie van alle rechtbanken en hoven. In 1998 komt alvast de verbinding tot stand met de rolinformatie van de rechtbankgriffie in Groningen.

Telematica

De oprichting van BalieNet was het afgelopen jaar één van de hoofdpunten uit het telematicabeleid van de Algemene Raad, maar niet het enige. Veel onderdelen van het rechtsbedrijf komen in aanmerking voor elektronische gegevensuitwisseling, bijvoorbeeld de rol of de beslagrequestprocedure. De Orde nam het afgelopen jaar actief deel aan een aantal werkgroepen dat zich bezighield met elektronisch berichtenverkeer op allerlei gebied, zoals de ontsluiting van de rolgegevens van de rechtbank Groningen, de inventarisatie van de praktische gevolgen van de afschaffing van de procureur en de berichtenuitwisseling in het kader van de nieuwe Wet schuldsanering. In nauw overleg met de Raden van Toezicht besloot de Algemene Raad in december financiële steun te verschaffen aan een uniform informatiesysteem voor de Raden van Toezicht.

‘Tijd voor kwaliteit’

De Algemene Raad streeft ernaar dat elk kantoor zorgt voor zijn eigen kwaliteitssysteem. Dat betekent dat op de kantoren per onderdeel van de dienstverlening schriftelijk wordt vastgelegd aan welke normen die dienstverlening behoort te voldoen. Zo'n norm kan de termijn betreffen waarbinnen brieven worden beantwoord, het schriftelijk vastleggen van goede declaratie-afspraken bij het aannemen van nieuwe cliënten of de interne behandeling van een klacht. De Algemene Raad heeft met zijn adhoc-commissie Kwaliteitszorg gewerkt aan de ontwikkeling van minimum normen speciaal voor advocatenkantoren. Die zullen in het voorjaar van 1998 op 15 kantoren op hun merites worden getoetst. Op elk kantoor gaat aan die toets een nulmeting (beschrijving van de bestaande situatie) vooraf, om een goede vergelijking mogelijk te maken. Onder het motto ‘Tijd voor kwaliteit’ zullen de resultaten van dit proefproject en de minimum normen eind september 1998 op de Ordevergadering in Almelo worden behandeld.

Leren en bijblijven

Het vak van advocaat is een vak apart, dat men alleen leert on the job. Juristen die op het tableau worden ingeschreven kunnen zich meteen advocaat noemen, maar zij zullen allemaal, ongeacht hun voorervaring, een driejarige stage moeten volgen. Daarin werken zij onder direct toezicht van een patroon, bij voorkeur ook op diens kantoor. Tijdens de stage volgt de nieuwe advocaat de Beroepsopleiding van de Orde, en vier VSO-cursussen. Aan de Beroepsopleiding is een examen verbonden. Heeft de stagiaire dat niet binnen drie jaar na zijn inschrijving met succes afgelegd dan wordt hij van het tableau afgevoerd.

De verplichting tot het volgen van opleidingen houdt pas weer op nadat men de advocatuur vaarwel heeft gezegd. Voor een behoorlijke praktijkuitoefening dienen juridische kennis en praktijkvaardigheden continu op peil te worden gehouden. Veel advocaten voldoen aan hun jaarlijkse opleidingsverplichtingen door zich te specialiseren in een beperkt aantal rechtsgebieden.

In het kader van de verplichte Permante Opleiding was elke advocaat die zijn stage achter de rug had in 1997 verplicht 12 opleidingspunten te behalen, oftewel 12 uren opleiding te volgen bij erkende cursusaanbieders. Punten kunnen ook worden behaald met doceren en juridische publicaties. In 1998 zullen 16 punten moeten worden behaald. Dat aantal zal voorlopig niet meer veranderen.

Inmiddels heeft de Algemene Raad 166 opleidingsinstellingen erkend. De cursussen van deze aanbieders worden zonder uitzondering gepubliceerd in de Cursuswijzer, die de Orde viermaal per jaar uitbrengt. 1997 was het tweede jaar dat een verplicht aantal punten moest worden gehaald. Onderzoek wijst uit dat de advocatuur deze nieuwe verplichting over de gehele linie goed nakomt. Op een aantal punten is de regeling iets te stringent gebleken: in 1997 werd de regeling versoepeld voor advocaten die voor enige tijd de praktijk in het buitenland uitoefenen. In 1998 zal de regeling worden aangepast voor advocaten met zwangerschapsverlof.

Stagiaire-opleidingen

In de Beroepsopleiding wordt aandacht besteed aan de praktische toepassing van de kennis die de stagiaire tijdens zijn studie heeft opgedaan. Na tien jaren Beroepsopleiding ligt de nadruk nog steeds op de kennis van het procesrecht, het gedragsrecht voor advocaten en de beheersing van bij uitstek advocatuurlijke vaardigheden, zoals pleiten, het horen van getuigen en onderhandelen. De overgrote meerderheid van de cursisten én hun patroons (85%) is tevreden over nut en gehalte van de Beroepsopleiding. Het afgelopen jaar werd de basis gelegd voor een nieuw evaluatiesysteem voor de docenten en de trainers van het onderdeel Praktijkleer. Het aantal deelnemers steeg in 1997 met ruim 13% tot 808. Daaronder bevonden zich 17 nieuwe toetreders. 12 daarvan volgden de Compactcursus, een verkorte versie van de Beroepsopleiding. Die staat open voor advocaten die in een andere werkkring minimaal acht jaar met de advocatuur vergelijkbare werkzaamheden hebben verricht.

In aanvulling op de Beroepsopleiding volgt de stagiaire de Voortgezette Stagiaire Opleiding. Het volgen van twee VSO-cursussen is landelijk verplicht, in bijna alle arrondissementen geldt daarnaast nog een lokale verplichtstelling, meestal van nog eens twee cursussen. Men kan kiezen uit 22 verschillende onderwerpen. De Orde neemt negen onderwerpen voor haar rekening, de Katholieke Universiteit Nijmegen acht en Opleidingen Sociaal Recht in Utrecht vijf. Het afgelopen jaar namen 2.094 cursisten deel aan in totaal 69 cursussen. In 1997 zijn door de Orde de nieuwe cursussen Contracteren en Redigeren en de Patroon als Coach ontwikkeld. De laatste valt binnen het kader van het Permanente Opleidingsprogramma.

Specialisatie

Zowel in het bedrijfsleven als in de particuliere markt stijgt de vraag naar gespecialiseerde rechtshulp. Binnen de balie wordt daarom de behoefte aan specialistische kennis steeds groter.

Sinds 1990 ontstonden er 26 specialisatieverenigingen voor advocaten. Zij opereren onafhankelijk van de Orde. In 1997 werden opgericht de Vereniging van Advocaten-belastingkundigen, de Vereniging voor Bouwrechtadvocaten en de Vereniging voor Onroerend goed rechtadvocaten. Een groot aantal verenigingen organiseert, vaak in samenwerking met een opleidingsinstituut, een specialisatie-opleiding voor advocaten. Het gevolgd hebben van die opleiding geldt dan als voorwaarde voor de toetreding. De door de Orde opgerichte Stichting Strafrechtpraktijk organiseerde in 1997 voor het eerst met succes de Profileringscursus voor strafrechtadvocaten. Deze bevond zich qua niveau tussen dat van de VSO-cursus Strafrecht en de Specialisatiecursus in en bleek daarmee in een grote behoefte te voorzien.

Pleidooi voor nieuw subsidiefonds

Advocaten van wie het praktijkinkomen beneden een bepaald niveau was gelegen konden tot 1 januari 1998 aanspraak maken op subsidie uit het zogenaamde NBW-fonds bij het volgen van bepaalde cursussen. De Algemene Raad heeft het Ministerie van Justitie voorgesteld in de leemte die nu is ontstaan, te voorzien door de oprichting van een nieuw subsidiefonds. Dat zou tegemoetkomingen in de kosten moeten kunnen verstrekken van opleidingen gericht op de sociale advocatenpraktijk. Daarover zal in 1998 met het Ministerie verder worden overlegd.

Orde en samenleving

De Orde streeft naar een goede communicatie met de eigen leden. Daarbij was het Advocatenblad ook in 1997 het belangrijkste medium. Andere kanalen waarlangs de leden worden geïnformeerd zijn de jaarlijkse Ordevergadering, het tweedelige Vademecum Advocatuur, AdvocatenDossier en dit jaarverslag. Daaraan werd het afgelopen jaar de Orde-nieuwsrubriek via BalieNet toegevoegd. Ook besteedt de Orde de nodige aandacht aan de communicatie met publiek en media. Sinds september kan bijvoorbeeld iedereen de Orde-site op Internet raadplegen, via het adres <http://www.advocatenorde.nl>.

Het jaar 1997 was het jaar van de nieuwe vormgeving. In goed overleg met de Sdu werd een nieuw design voor het Advocatenblad ontwikkeld dat bij de verschijning van het eerste nummer voor 1998 voor het eerst tot uitdrukking kwam. Ook de eigen huisstijl van de Orde werd vernieuwd. Hiertoe werd begin 1997 contact gezocht met Jean Cloos Art Direction. De wybertjes uit het oude logo zijn nu verankerd in een blauw-rood vierkant. Daarmee ontstond een huisstijl in kleur, met als tweede kenmerk een verticale vlakverdeling. De nieuwste editie van het Vademecum Advocatuur, bestaande uit de delen Wet- en Regelgeving en het Personenregister verscheen als eerste in de nieuwe huisstijl.

Tweemaal per jaar verschijnt een uitgave in de reeks AdvocatenDossier. In 1997 waren dat achtereenvolgens Van amice naar marketeer en Advocaat en informatietechnologie.

Ordevergadering

Op 25 september 1997 werd in Utrecht de jaarlijkse Ordevergadering gehouden, waaraan ruim 1.000 advocaten en genodigden deelnamen. Onder het thema De Advocaat on-line werd het belang van de informatietechnologie voor advocatenkantoren onderstreept. De film IT in het rechtsbedrijf illustreerde indringend de nieuwe mogelijkheden daarvan. De introductie van het Orde-netwerk BalieNet door de Minister van Justitie werd gevolgd door de IT-beurs in de Jaarbeurs. Daar kregen de bezoekers ruim inzicht in de voordelen van gespecialiseerde soft- en hardware, databanken, CD-roms en IT-producten in ontwikkeling.

In het ochtendprogramma sprak algemeen deken Huydecoper in de traditionele dekenrede zijn grote bezorgdheid uit over de gebrekkige ondersteuning van het rechterlijk apparaat. De Minister van Justitie betoonde zich in haar toespraak een voorstander van een wettelijke regeling van het no cure no pay verbod. Tevens liet zij zich kritisch uit over het instituut rechter-plaatsvervanger, zoals dat zich de laatste jaren heeft ontwikkeld.

Ledenmonitor

De Algemene Raad zal voortaan elk jaar de waardering onderzoeken van de leden over de diensten van de Orde. De eerste 'Ledenmonitor' betrof het Advocatenblad, de jaarlijkse Ordevergadering, het jaarverslag 1996, de reeks AdvocatenDossier en de manier waarop de medewerkers van het Bureau van de Orde de leden informatie verschaffen. Gebleken is dat het Advocatenblad een hoge waardering heeft onder de Orde-leden. Het wordt door 81% van de leden altijd gelezen en door 12% vaak. Een groot deel van de respondenten (70%) was tevreden over de vervanging van het losbladig Vademecum door de gemakkelijker hanteerbare tweedelige pocketeditie. Ook is men over het algemeen tevreden over de service door het Bureau. Er zijn ook uitkomsten die tot nadenken stemmen. Bijvoorbeeld: minder dan de helft van de leden bezoekt, met zekere regelmaat, de Ordevergadering of nam daadwerkelijk kennis van de inhoud van het vorige Jaarverslag.

Advocatenlijn: 0900 - 2386 228 of: 0900 - ADVOCATEN

Burgers met een juridisch probleem kunnen via dit informatienummer en een simpel voice response systeem de adressen en telefoonnummers aan de weet komen van drie advocatenkantoren uit hun nabije omgeving. Dat betreft alleen kantoren die zich beschikbaar hebben gesteld voor het gratis kennismakingsgesprek. Op dit moment neemt driekwart van de kantoren daaraan deel. Onderzoek onder de deelnemende kantoren heeft uitgewezen dat zij deze faciliteit graag voortgezet willen zien. Daarvoor wordt geadverteerd in alle edities van de Gouden Gids. De Algemene Raad wil het komend jaar het gebruik van de Advocatenlijn voor de burger nog aantrekkelijker maken door het aantal opties uit te breiden, waardoor ook meer algemene informatie ter beschikking komt.

Studentenvoorlichting

Het voorlichtingsbeleid van de Orde richt zich ook op studenten in de rechten. Voor het tweede achtereenvolgende jaar werden aparte lezingencycli georganiseerd voor eerstejaars. Dat gebeurde in Amsterdam, Leiden, Utrecht, Groningen, Nijmegen, Rotterdam en sinds 1997 ook in Maastricht.

Rechtshulp op maat

De Wet op de rechtsbijstand uit 1994 heeft ongeveer twee miljoen mensen buiten het systeem van de gefinancierde rechtshulp gebracht. Maar ook miljoenen andere mensen lopen al snel tegen onoverkomelijke financiële problemen op indien zij, vaak tegen hun wil, worden betrokken bij een rechtsgeschil. Traditiegetrouw zijn advocaten minder draagkrachtige cliënten tot dusverre altijd tegemoet gekomen met een lager tarief dan wat aan zakelijke cliënten in rekening wordt gebracht. Dat is gelukkig op veel kantoren nog steeds gebruikelijk, maar de Algemene Raad vindt dat aan die 'rechtshulp op maat' publicitair meer aandacht moet worden besteed. Ook zal het aanbod van goede, betaalbare rechtshulp aan particulieren in 1998 verder worden gestimuleerd.

Buitenlandse contacten

De Algemene Raad neemt actief deel aan het lopende overleg in de internationale organisaties voor de advocatuur. De belangrijkste daarvan zijn CCBE (de Raad van de balies van de Europese Gemeenschap), de International Bar Association (IBA) en de Union Internationale des Avocats (UIA). De bedoeling van dit overleg is, behalve uitwisseling van informatie, vooral de coördinatie van beleid ten aanzien van een aantal onderwerpen waarbij vele balies op een vergelijkbare manier betrokken zijn.

In het afgelopen jaar besteedde men op het internationale vlak veel aandacht aan interdisciplinaire samenwerking - waarbij de samenwerking met accountants centraal stond, aan de noodzaak van een lagere BTW-heffing over rechtshulp aan particulieren en aan de bevordering van de mogelijkheden om als advocaat werkzaam te zijn in andere landen dan het land van inschrijving. In december werd de Europese Richtlijn inzake vestiging van advocaten in het buitenland vastgesteld (zie ook hoofdstuk 2, Nieuwe Europese Vestigingsrichtlijn). Op dit moment vindt intensief overleg plaats binnen CCBE over de implementatie daarvan. Om beter geïnformeerd te zijn over ontwikkelingen in de politieke organen en de administratie van de Europese Unie is de Algemene Raad met een samenwerkingsverband van enkele Europese balies in Brussel (de Law Societies van Engeland en Schotland) overeengekomen dat de Orde in 1998 wordt verzekerd van regelmatige toezending van nieuws en achtergrondinformatie op dit gebied. Die overeenkomst is voornamelijk beperkt tot een proefperiode van één jaar.

Nederlandstalige bibliotheek geopend in Jakarta

Op 7 november 1997 is in het Erasmus Huis van de Nederlandse Ambassade in Jakarta een Nederlandstalige juridische bibliotheek geopend. Deze is toegankelijk voor alle Indonesiërs die actief de rechtspraktijk beoefenen, zoals advocaten, leden van de rechterlijke macht en overheidsjuristen. De nieuwe bibliotheek is het resultaat van een samenwerkingsproject van de Orde met de Nederlandse Ministeries van Justitie en Buitenlandse Zaken, Uitgeversmaatschappij Wolters Kluwer B.V., de Indonesische advocatenorganisatie Ikadin en de Nederlandse Ambassade in Jakarta.

Het Indonesische recht vertoont op veel onderdelen (Burgerlijk Recht, Handelsrecht, Strafrecht) grote verwantschap met het Nederlandse recht. Het is daarom voor Indonesische juristen van groot belang te kunnen beschikken over Nederlandse publicaties op juist die rechtsterreinen. Minister van Justitie Oesman verklaarde zeer ingenomen te zijn met dit initiatief en sprak de hoop uit dat van de belangrijkste in de bibliotheek aanwezige werken zo snel mogelijk Engelse of Indonesische vertalingen ter beschikking zouden komen. Aan dat laatste zal de speciaal voor dit doel in het leven geroepen Stichting Rechtspraktijk Indonesië nu gaan werken. Deze Stichting, waarin de Orde door deken en algemeen secretaris is vertegenwoordigd, zal de uitbreiding van de bibliotheek ter hand nemen aan de hand van de aan Indonesische zijde gebleken behoeften.

Interventies

Elk jaar ontvangt de Orde verzoeken van mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International, Lawyer to Lawyer Network en het Human Rights Institute van de IBA om te interveniëren bij overheden van landen waar de mensenrechten worden geschonden, met name wanneer daardoor de uitoefening van de advocatenpraktijk ontoelaatbaar wordt belemmerd. In 1997 intervieneerde de Orde zevenmaal in de volgende landen: Algerije, Iran, Peru, Filipijnen, Rusland en Turkije.

Stichting Advocaten voor Advocaten

De Stichting Advocaten voor Advocaten helpt buitenlandse advocaten die uit hoofde van hun beroepsuitoefening worden bedreigd of strafrechtelijk vervolgd. De hulp betreft vaak advocaten die slachtoffers bijstaan van mensenrechtenschendingen. Advocaten voor Advocaten draagt bij in de kosten van hun rechtsbijstand of vrijlating op borgtocht, zendt waarnemers naar processen maar verleent ook structurele steun aan (pro-deo) rechtshulporganisaties zoals Legal Aid of Cambodia. De Stichting is voor dit werk grotendeels afhankelijk van donaties van Nederlands advocaten. Ook komt een deel van de opbrengst van de zogenaamde Pinguin-artikelen aan de Stichting ten goede.

Financieel overzicht 1997/1998

De belangrijkste bronnen van inkomsten van de Orde worden gevormd door de financiële bijdrage en de inkomsten uit opleidingen (53% respectievelijk 39% van het totaal). Uit onderstaand overzicht blijkt dat het totaal aan inkomsten over 1997 6% hoger is dan geraamd. De stijging van de uitgaven bleef beperkt tot 3%, waardoor het resultaat uit gewone activiteiten fl 473.000 gunstiger uitkwam dan was geraamd. De hogere uitkomsten zijn met name het gevolg van de stijging van het aantal advocaten, een gemiddeld hogere financiële bijdrage per advocaat en het gestegen aantal cursisten van de Beroepsopleiding.

Staat van baten en lasten over 1997 (x 1.000)

	Raming 1997	Uitkomst 1997	Raming 1998
Inkomsten			
Financiële bijdrage	8.031	8.512	8.844
Inkomsten uit opleiding	6.192	6.372	7.233
Overige inkomsten	808	1.000	1.082
Rente inkomsten	<u>200</u>	<u>288</u>	<u>225</u>
Totaal inkomsten	15.231	16.172	17.384
Uitgaven			
1.1 Organen der Orde	285	288	297
1.2 Bureau der Orde	1.544	1.564	1.729
1.3 Rechtsgebieden en buitenland	<u>446</u>	<u>540</u>	<u>490</u>
1. Algemene Zaken	2.275	2.192	2.516
2. Juridische Zaken	2.339	3.033	2.822
3. Communicatie	2.119	2.041	2.383
4. Rechtspraktijk	1.790	1.789	2.085
5.1 Beroepsopleiding	5.188	5.267	5.812
5.2 Voortgezette Stag. Opl.	827	783	890
5.3 Orde-cursussen	664	551	783
5.4 Verplichte Perm. Opl	<u>220</u>	<u>234</u>	<u>274</u>
5. Opleiding	<u>6.899</u>	<u>6.835</u>	<u>7.759</u>
Totaal uitgaven	15.422	15.890	17.565
Resultaat uit gewone activiteiten	-191	282	-181
Buitengewone inkomsten (vrijval voorzieningen)	0	178	0
Resultaat	-191	460	-181

De Balie in cijfers

Aantallen advocaten in Nederland

Arrondissement	Totaal	Waarvan vrouwen
Alkmaar	179	58
Almelo	193	59
Amsterdam	2.286	785
Arnhem	485	140
Assen	118	37
Breda	459	119
Dordrecht	162	52
Den Haag	1.084	370
Groningen	229	73
Haarlem	306	98
Den Bosch	538	147
Leeuwarden	150	32
Maastricht	318	83
Middelburg	113	25
Roermond	167	38
Rotterdam	1.180	392
Utrecht	824	281
Zutphen	216	64
Zwolle	245	79
Totaal	9.252	2.932

Groei van de Balie

Jaar	Totaal	Jaarlijkse stijging in %
1920	877	
1947	1.509	
1970	2.063	
1977	2.964	
1978	3.259	9,6
1979	3.497	7,3
1980	3.726	6,5
1981	4.020	7,9
1982	4.268	6,2
1983	4.577	7,2
1984	4.825	5,4
1985	4.975	3,1
1986	5.124	3,0
1987	5.360	4,6
1988	5.655	4,9
1989	6.014	6,3
1990	6.381	6,1
1991	6.716	5,2
1992	7.104	5,7
1993	7.595	6,9
1994	7.928	4,4
1995	8.264	4,2
1996	8.757	6,0
1997	9.252	5,7

Jaarlijks beëdigde stagiaires

Arrondissement	1993	1994	1995	1996	1997
Alkmaar	9	13	7	16	10
Almelo	11	12	16	18	17
Amsterdam	180	141	163	187	211
Arnhem	23	34	31	36	41
Assen	8	6	12	4	11
Breda	18	43	31	37	28
Dordrecht	14	10	10	13	11
Den Haag	85	78	85	80	86
Groningen	14	15	8	16	13
Haarlem	15	19	13	15	25
Den Bosch	35	32	28	45	41
Leeuwarden	5	12	9	15	11
Maastricht	20	12	27	17	13
Middelburg	10	3	11	6	10
Roermond	9	14	9	8	17
Rotterdam	123	86	113	109	119
Utrecht	70	66	51	58	73
Zutphen	9	21	8	12	21
Zwolle	15	16	9	19	19
Totaal	673	633	641	711	777

Aantal kantoren* en kantooromvang

Aantal advocaten per kantoor:	1	2-5	6-20	21-60	>60	totaal
Alkmaar	35	30	5			70
Almelo	18	25	11			54
Amsterdam	253	172	55	10	7	497
Arnhem	69	53	14	3		139
Assen	10	26	4			40
Breda	64	57	20	1		142
Dordrecht	20	22	8			50
Den Haag	149	117	28	4	2	300
Groningen	29	35	8	1		73
Haarlem	52	41	13			108
Den Bosch	77	75	17	2	2	171
Leeuwarden	29	26	3			58
Maastricht	58	55	12			125
Middelburg	22	20	3			45
Roermond	23	26	9			58
Rotterdam	103	100	30	4	3	240
Utrecht	99	110	27	1	1	238
Zutphen	38	27	12			77
Zwolle	40	32	8	1		81
Totaal aantal kantoren	1.188	1.051	287	27	13	2.566
Totaal aantal advocaten	1.188	3.153	2.717	903	1.291	9.252

*In dit overzicht wordt elke lokale kantoorvestiging als één kantoor gerekend

Overzicht advisering door de Orde in 1997

Tenzij anders vermeld zijn de hier aangeduide Orde-adviezen gericht aan Vaste Commissie voor Justitie in de Tweede Kamer. De adviezen kunnen worden opgevraagd bij het Bureau van de Orde onder vermelding van datum en nummer. Zij zijn tevens te vinden op BalieNet.

Strafrecht

Penitentiaire Beginselenwet (24 263)

Orde-advies

De bloktijdenregeling mag niet leiden tot afname van de bezoekmogelijkheden voor de raadsman. Tijdens het advocatenbezoek kan geen sprake zijn van onzichtbaar visueel toezicht door camera's. Telefonisch contact tussen raadsman en gedetineerde moet naar behoefte kunnen plaatsvinden.

Uitkomst

De Orde heeft afspraken gemaakt met het Ministerie. In de Tweede Kamer is een amendement aanvaard van de volgende strekking: Toezichhoudende maatregelen mogen er niet toe leiden dat communicatie tussen gedetineerde en rechtsbijstandverlener bij derden bekend kunnen worden.

(23 januari 1997, nr. 178A)

Concept-circulaire Toegangscontrole in Penitentiaire Inrichtingen

Orde-advies

Uniformering van het toegangscontrolebeleid wordt toegejuicht. De Orde is echter niet overtuigd van de noodzaak een dubbele identificatieplicht voor advocaten in te stellen. Informatie over het advocatenbezoek kan niet aan derden worden verstrekt.

Uitkomst

De Minister beraadt zich nog.

(21 februari 1997, nr. 178B)

Concept-richtlijn Voorlichting Opsporing en Vervolgging (Openbaar Ministerie)

Orde-advies

In concrete strafzaken dient sprake te zijn van terughoudende voorlichting. Er moet uitgegaan worden van het beginsel dat daarover geen informatie wordt verstrekt aan niet- betrokkenen. De voorkeur gaat uit naar vaste criteria voor verdere informatieverstrekking.

Uitkomst

Per 1 februari 1998 is een nieuwe richtlijn van kracht, die het mogelijk maakt dat in bepaalde omstandigheden actiever dan voorheen door het Openbaar Ministerie publieke informatie wordt gegeven over aanhangige procedures.

(24 februari 1997, nr. 179)

Concept-wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de regeling van enige bijzondere opsporingsmethoden

Orde-advies

Het wetsvoorstel is voor verbetering vatbaar, met name waar het betreft voorkoming van 'geheime trajecten', de positie van geheimhouders, het nieuwe verdenkingscriterium en de burgeropsporing. Het voorgestelde artikel 143 dient te worden geschrapt.

Uitkomst

Het wetsvoorstel dat bij de Tweede Kamer werd ingediend is op belangrijke punten aangepast aan het Orde-advies. (4 maart 1997, nr. 181)

Wijziging van de Wegenverkeerswet (24 112)

Orde-advies

De bestuursrechtelijke sanctie van inhouding van het rijbewijs voor een vastgestelde tijd is in strijd met ons strafrechtelijk sanctiestelsel omdat daarin de minimum sanctie ontbreekt en omdat de strafbepaling de persoon van de verdachte meespeelt. Mogelijk is er ook strijd met artikel 6 EVRM.

Uitkomst

De Tweede Kamer heeft de bestuursrechtelijke sanctie uit het wetsvoorstel geamendeerd en het wetsvoorstel aldus aanvaard.

(4 maart 1997, nr. 182 en 12 augustus 1997, nr. 197)

Concept-wetsvoorstel reorganisatie OM (25 392)

Orde-advies

De Minister van Justitie dient terughoudend om te gaan met de aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van het OM. Die terughoudendheid dient in de wet te worden vastgelegd. Er moet meer aandacht worden besteed aan het toezicht door het OM op de politie.

Uitkomst

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is ingegaan op de opmerkingen van de Orde.

(10 maart 1997, nr. 184)

Rapport van de Commissie Werkbelasting Strafkamer Hoge Raad (Minister van Justitie)

Orde-advies

Als conform dit rapport voor Mulder-zaken een tweede feitelijke instantie wordt gecreëerd en het hoger beroep wordt geschrapt, is het niet nodig de overige voorstellen van de Commissie door te voeren.

Uitkomst

De Minister beraadt zich.

(12 maart 1997, nr. 185)

Wijziging van de Wet Toezicht Effectenverkeer 1995 teneinde de effectiviteit van deze wet op het gebied van het bestrijden van gebruik van voorwetenschap te verbeteren (25 095)

Orde-advies

Het wetsvoorstel wordt ontraden. De Orde is tegen het schrappen van het voordeels- en het geheimhoudingscriterium. Op zichzelf 'gezonde' gevallen van speculatie worden op deze manier onder de strafwet gebracht.

Uitkomst

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aanvaard.

(14 maart 1997, nr. 186)

Concept-wetsvoorstel Strafrechtelijke opvang verslaafden (Minister van Justitie)

Orde-advies

Het wetsvoorstel wordt op principiële gronden ontraden. Het is in strijd met fundamentele beginselen van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid.

Uitkomst

De Minister heeft een concept-wetsvoorstel voor advies naar de Raad van State gestuurd.

(14 maart 1997, nr. 187)

Wijziging van het wetboek van Strafvordering, de Uitleveringswet en de Wet economische delicten betreffende bepalingen aangaande de procedure in cassatie in strafzaken, herzieningszaken en uitleveringszaken (25 240)

Orde-advies

In een eerdere fase is het wetsvoorstel reeds op belangrijke punten aangepast aan het Orde-advies. Gelet op andere voorstellen met betrekking tot de cassatieprocedure in strafzaken wordt de voorkeur gegeven aan een geïntegreerde behandeling.

Uitkomst

De Vaste Commissie voor Justitie heeft in het verslag aandacht besteed aan de opmerkingen van de Orde.

(7 april 1997, nr. 188)

Concept-wetsvoorstel taakstraffen (Minister van Justitie)

Orde-advies

In het concept-wetsvoorstel is rekening gehouden met eerdere adviezen van de Orde over taakstraffen. Een taakstraf kan slechts in de plaats komen van een vrijheidsbenemende sanctie. Bij toepassing van de taakstraf bij wijze van transactie moet een goede rechtsbijstandsregeling beschikbaar zijn. Het instemmingvereiste dient te worden gehandhaafd.

Uitkomst

Een concept-wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State gestuurd.

(6 juni 1997, nr. 192)

Rapport Commissie onderzoek aan het lichaam (Minister van Justitie)

Orde-advies

Het rapport wordt op hoofdlijnen onderschreven. Opgemerkt wordt dat er te weinig aandacht is besteed aan het nemo tenetur-beginsel.

Uitkomst

De Minister bereidt een wetsvoorstel voor.

(30 juni 1997, nr. 195)

Wetsvoorstel reorganisatie Openbaar Ministerie en instelling landelijk parket (25 392)

Orde-advies

Het formele gezag van het Openbaar Ministerie over de politie dient in concrete zin tot uitdrukking te worden gebracht. De Minister dient zeer terughoudend om te gaan met de aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van het Openbaar Ministerie.

Uitkomst

De Vaste Commissie heeft in haar verslag aandacht besteed aan de opmerkingen uit het Orde-advies.

(21 augustus 1997, nr. 198)

Wetsvoorstel bijzondere politieregisters (25 398)

Orde-advies

Met dit wetsvoorstel wordt tegemoetgekomen aan de wens meer duidelijkheid te creëren ten aanzien van de gegevens die in het CID-register mogen worden vastgelegd. Gevreesd wordt echter dat het aantal CID-subjecten niet zal afnemen. De grijze veld-registers dienen opgeheven te worden.

Uitkomst

De Vaste Commissie heeft in haar verslag aandacht besteed aan de opmerkingen van de Orde.

(21 augustus 1997, nr. 199)

Wetsvoorstel bijzondere opsporingsmethoden (25 403)

Orde-advies

Op een aantal punten is het wetsvoorstel reeds aangepast aan het eerdere Orde-advies (zie nr. 181). Er blijft kritiek op de interne openbaarheid. Tevens bevat het wetsvoorstel te ruime mogelijkheden tot afscherming van getuigen.

Uitkomst

De Vaste Commissie heeft het advies in haar verslag betrokken.

(21 augustus 1997, nr. 200)

Wetsvoorstel verlengingsprocedure voorlopige hechtenis (24 219)

Orde-advies

Het voorstel tot reparatie van termijnverloop baart de Orde zorgen. Het brengt immers met zich mee dat de verdachte gedurende een bepaalde periode onrechtmatig van zijn vrijheid wordt beroofd.

Uitkomst

Het wetsvoorstel is door de Tweede Kamer aanvaard.

(21 augustus 1997, nr. 201)

Concept-wetsvoorstel DNA-onderzoek (Minister van Justitie)

Orde-advies

De Orde is geen voorstander van het verruimen van de mogelijkheden tot het doen van DNA-onderzoek. De tussenkomst van de rechter-commissaris dient gehandhaafd te blijven ook al heeft de verdachte geen bezwaar tegen het onderzoek.

Uitkomst

De Minister beraadt zich.

(19 september 1997, nr. 203)

Concept-wetsvoorstel toezeggingen aan getuigen in strafzaken (Minister van Justitie) (25 600 VI)

Orde-advies

Het gaat hier om een zeer ingrijpend middel dat met de grootst mogelijke terughoudendheid gehanteerd dient te worden. De concept-regeling roept op tal van punten nog zeer indringende vragen op.

Uitkomst

De Minister bereidt een wetsvoorstel voor.

(16 oktober 1997, nr. 208)

Registratie politieverhoor

Orde-advies

Het Wetboek van Strafvordering zou herzien moeten worden teneinde de aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor mogelijk te maken. Video-opnamen van het verhoor zouden een eerste stap in de goede richting kunnen betekenen.

Uitkomst

Naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer heeft de Minister de Recherche-Adviescommissie gevraagd hierover een rapport uit te brengen.

(29 oktober 1997, nr. 210)

Wijziging van de artikelen 140 en 443 Strafrecht (25 638)

Orde-advies

Met dit wetsvoorstel wordt de reikwijdte van art. 140 Sr verruimd, hetgeen onwenselijk wordt gevonden.

Uitkomst

De Tweede Kamer heeft het advies in het verslag betrokken.

(20 november 1997, nr. 211)

Herziening van de voorschriften betreffende het onderzoek op de terechtzitting in strafzaken (24 692) (mevrouw A. Vrisekoop, lid Eerste Kamer)

Orde-advies

Behandeling ter zitting zonder verdachte maar met de advocaat als gemachtigde wordt ten onrechte beschouwd als behandeling op tegenspraak. Minister moet zo snel mogelijk de toegezegde verzetregeling tot stand brengen in plaats van deze tussentijdse regeling.

Uitkomst

Het wetsvoorstel is aanvaard.

(12 januari 1998, nr. 212)

Dagvaardingsstermijn voor de politierechter (24 510) (mevrouw A. Vrisekoop, lid Eerste Kamer)

Orde-advies

Een verificatieverplichting kan niet van de advocatuur worden gevegd. Het is principieel onjuist als in de praktijk de politie de vervolgingsbeslissing neemt; daarmee ontstaat het risico van oneigenlijk gebruik van dwangmiddelen, enz.

Uitkomst

Het wetsvoorstel is aanvaard.

(12 januari 1998, nr. 212)

Strafbaarstelling van belaging (25 768)

Orde-advies

De redenen tot strafbaarstelling zijn legitiem, maar het risico bestaat dat te hoge verwachtingen bij slachtoffers worden gewekt, mede doordat het initiatief grotendeels bij het strafrechtelijk apparaat ligt. Opnemen van de aanduiding 'opzettelijk' in de delictsomschrijving verdient aanbeveling.

Uitkomst

De Tweede Kamer beraadt zich.

(20 januari 1998, nr. 215)

Burgerlijk procesrecht

Vorbereiding wijzigingen EG Bevoegdheids- en Executieverdrag 1968 en Verdrag van Lugano 1988 (Minister van Justitie)

Orde-advies

Ten aanzien van een aantal bepalingen uit deze verdragen doen zich praktische en interpretatieproblemen voor. De Orde doet voorstellen ter verbetering.

Uitkomst

Over de herziening van de verdragen wordt nog onderhandeld.

(3 maart 1997, nr. 180)

Rapport Commissie van Delden (Minister van Justitie)

Orde-advies

In civiele geschillen rechtvaardigt de ingewikkeldheid van de zaak een inbreuk op het uitgangspunt dat een ieder zijn zaak zelf aan de rechter mag voorleggen. Dat mag worden vertaald in een financiële grens. Vooralnog kan worden volstaan met een verhoging naar f 10.000,-. Verplichte procesvertegenwoordiging in het arbeidsrecht, huurrecht en bestuursrecht is wenselijk.

Uitkomst

De Minister heeft een wetsvoorstel ingediend (25 881) waarbij de competentiegrens wordt verhoogd naar f 10.000,-. Vooralnog komt er geen verplichte procesvertegenwoordiging in arbeidszaken.

(20 oktober 1997, nr. 209)

Burgerlijk Recht

Vaststelling en invoering van afdeling 8.1.41. BW (verkeersongevallen) (25 759)

Orde-advies

Het doel van slachtofferbescherming wordt wel, maar het doel van vereenvoudiging van het schadevergoedingsrecht wordt niet bereikt. Publieksvoorlichting is noodzakelijk. Er wordt geen oordeel gegeven over de wenselijkheid van het wetsvoorstel.

Uitkomst

De Tweede Kamer beraadt zich.

(20 januari 1998, nr. 214)

Vreemdelingenrecht

Wijziging van de Vreemdelingenwet (25 172)

Orde-advies

Een deel van de voorgenomen wijzigingen wordt ontraden omdat deze de rechtsbescherming zoals voorgeschreven in de Awb uithollen.

Uitkomst

Het wetsvoorstel is ongewijzigd door de Tweede Kamer aanvaard

(20 februari 1997, nr. 177)

Belastingrecht

Herziening van het fiscale procesrecht (25 175)

Orde-advies

De herziening zou aangegrepen moeten worden om een procedure te introduceren waarmee vooraf zekerheid kan worden verkregen over de fiscale consequenties van rechtshandelingen.

Uitkomst

De opmerkingen van de Orde zijn opgenomen in het verslag van de Vaste Commissie voor Justitie.

(5 maart 1997, nr. 183)

Arbeidsrecht

Flexibiliteit en zekerheid (25 263)

Orde-advies

Er is een aantal vragen gesteld met betrekking tot de geïntroduceerde wettelijke vermoedens. Deze dienen bij de behandeling van het wetsvoorstel aan de orde te komen.

Uitkomst

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aanvaard en heeft bij de behandeling daarvan aandacht besteed aan de door de Orde opgeworpen vragen.

(8 april 1997, nr. 189; 1 mei 1997, nr. 190)

Vennootschapsrecht

Rapport 'Corporate Governance in Nederland' (Commissie Corporate Governance)

Orde-advies

Er wordt een aantal opmerkingen gemaakt over de aan de accountant toegeschreven rol.

Uitkomst

De aanbevelingen met betrekking tot de accountant zijn ongewijzigd in het eindrapport opgenomen.

(27 mei 1997, nr. 191)

Splitsing van rechtspersonen (24 702)

Orde-advies

In afwijking van het voorstel zouden door de splitsende rechtspersoon verleende zekerheidsrechten terzake van schulden die na de overgang van een rechtsverhouding zijn ontstaan, slechts moeten kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van het vermogen van de verkrijgende rechtspersoon op welke die rechtsverhouding is overgegaan. De regeling met betrekking tot het van kracht worden van de splitsing is te star.

Uitkomst

De Vaste Commissie heeft de Minister om een reactie op het Orde-advies gevraagd maar heeft het wetsvoorstel vervolgens ongewijzigd aanvaard.

(25 juli 1997, nr. 196)

Intellectuele Eigendom

Tussenbalans Boek 9 Burgerlijk Wetboek (Minister van Justitie)

Orde-advies

De tussenbalans betreft slechts een inventarisatie van enkele aspecten van de problematiek. Hij biedt nog onvoldoende basis voor codificatiewerkzaamheden.

Uitkomst

Project wordt voortgezet.

(9 juni 1997, nr. 193)

Gefinancierde rechtshulp

Wijziging van de Wet op de Rechtsbijstand (25 066)

Orde-advies

De noodzaak te komen tot een aantal aanpassingen van de Wet op de Rechtsbijstand wordt onderschreven. Verdere verhoging van de inkomensgrens is nodig. Het systeem van eigen bijdragen dient te worden heroverwogen.

Uitkomst

De Tweede Kamer heeft een amendement aanvaard waarmee de inkomensgrens wordt verhoogd.

(19 juni 1997, nr. 194)

Wijziging van de Wet op de Rechtsbijstand (Vaste Commissie voor Justitie in de Eerste Kamer) (25 066)

Orde-advies

De inkomensgrens dient verder verhoogd te worden, ook na de door de Tweede Kamer aanvaarde verhoging. Het systeem van eigen bijdragen dient heroverwogen te worden.

Uitkomst

De opmerkingen uit het Orde-advies werden betrokken bij de behandeling van het wetsvoorstel.

(19 september 1997, nr. 204)

Reactie op het Rapport Commissie Herijking Vergoedingen Rechtsbijstand (Staatssecretaris van Justitie)

Orde-advies

De gemiddelde uurvergoeding dient per 1999 op f 150 en per 2001 op f 180 te worden gebracht. Eerste nadien kan een nieuwe vergoedingenregeling conform het Commissievoorstel worden ingevoerd. Aandacht wordt gevraagd voor het forfaitair systeem, advieszaken, bewerkelijke zaken, afwijkende afspraken, geheimhouding en asielzaken.

Uitkomst

De staatssecretaris heeft de Tweede Kamer meegedeeld dat de hoogte van de vergoedingen volgens haar informatie geen structureel tekort in het aanbod van rechtshulpverleners heeft veroorzaakt. Wel kan sprake zijn van verminderde betrokkenheid van de advocatuur. De kwestie vergoedingen zal worden meegenomen in het kabinetsstandpunt over het rapport van de Commissie-Leemhuis. Een nieuw vergoedingenbesluit wordt voorbereid.

(15 januari 1998, nr. 213)

Administratief Recht

Verslag van de Commissie evaluatie Algemene Wet bestuursrecht (Minister van Justitie)

Orde-advies

De mogelijkheden de bezwaarfase over te slaan kunnen worden verruimd, met name wanneer er geen derdenbelanghebbenden zijn. De aanbevelingen gericht op versnelling van de beroepsprocedure worden onderschreven. Er dient een goede regeling te komen voor de vaststelling van schadevergoedingen door de bestuursrechter.

Uitkomst

Het kabinet bereidt een wetsvoorstel voor.

(12 september 1997, nr. 202)

Bevordering Integere Besluitvorming Openbaar Bestuur (Minister van Binnenlandse Zaken)

Orde-advies

Het met dit wetsvoorstel beoogde doel wordt onderschreven. Er bestaan echter ernstige bezwaren tegen de in het wetsvoorstel vervatte regeling, met name daar waar het toekomstige bureau BIBOB gebruik kan maken van geheime informatie die aan betrokkene kan worden onthouden.

Uitkomst

De Minister beraadt zich.

(7 oktober 1997, nr. 207)

Echtscheidingsrecht

Rapport Scheiding en Omgang (Raad voor de Kinderbescherming)

Orde-advies

De in het rapport gehanteerde uitgangspunten worden onderschreven. Het is positief dat de Raad voor de Kinderbescherming ook advies wil verstrekken wanneer nog geen sprake is van een juridische procedure.

Uitkomst

Er is een gesprek gevoerd met de werkgroep van de Raad. De opmerkingen van de Orde zullen worden betrokken bij het opstellen van het eindrapport.

(29 september 1997, nr. 205)

Herziening scheidingsprocedure (Staatssecretaris van Justitie en Vaste Commissie voor Justitie)

Orde-advies

Het is goed dat thans geen voorstellen tot wetswijziging worden gedaan en eerst een aantal experimenten met echtscheidingsbemiddeling zal worden opgezet. Wanneer er kinderen in het geding zijn blijft rechterlijke tussenkomst gewenst.

Uitkomst

De Orde wordt betrokken bij het opzetten en begeleiden van de experimenten. De Vaste Commissie voor Justitie heeft de opmerkingen van de Orde betrokken bij de behandeling van de brief van de staatssecretaris.

(7 oktober 1997, nr. 206)

Rechterlijke organisatie

Aanvulling van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren met enige regels omtrent de uitoefening van het rechtersplaatsvervangerschap (aan ministerie van Justitie)

Orde-advies

Door de motivering van het ontwerp wordt de plaatsvervanger ten onrechte gestigmatiseerd. Daardoor zullen plaatsvervangers zich op korte termijn op grote schaal terugtrekken en ontstaan extra achterstanden in de rechtspleging. Orde stelt in plaats van wetsvoorstel een code voor die onpartijdigheid moet waarborgen.

Uitkomst

De minister heeft het concept-wetsvoorstel aangehouden.

(9 december 1997)

Overzicht specialisatieverenigingen en contactpersonen

Nederlandse Advocaten Vereniging Internationale Handel

Mw Mr F. ten Bruggencate (Maassluis)

tel: 010-5990297

Nederlandse Vereniging van Mediation Advocaten

Mr W.Th.A. Schermer (Utrecht)

tel: 030-2528578

Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten*

Mr P.W. van der Kruijs (Den Bosch)

tel: 073-6122266

Nederlandse Vereniging voor Vervoerrecht Advocaten

Mr R. de Haan (Rotterdam)

tel: 010-4137000

Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrecht Advocaten (SSZ)

Mr L.L.A.M. Rijkema (Groningen)

tel: 050-3185286

Vereniging van Advocaten-Belastingkundigen

Mr R.L.H. IJzerman (Den Haag)

tel: 070-3488700

Vereniging Advocaten Procesrecht (i.o.)

Mr H.A. Stein (Breda)

tel: 076-5202010

Vereniging van Advocaat-Scheidingsbemiddelaars*

Mr C.A.R.M. van Leuven (Breda)

tel: 076-5225260

Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Amsterdam

Mw Mr M.V. Ulrici (Amsterdam)

tel: 020-5460711

Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Breda/Den Bosch

Mr A.G.W. Verstraten (Tilburg)

tel: 013-5838200

Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Maastricht en Roermond

Mr P.J. Nevelstein (Heerlen)

tel: 045-5718220

Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Ressort Arnhem

Mr R.J. Voorink (Zutphen)

tel: 0575-511771

Vereniging van Agrarisch Recht Advocaten

Mr Drs P.A. de Hoog (Amsterdam)

tel: 020-6465808

Vereniging voor Bouwrecht Advocaten

Prof. Mr C.A. Adriaansen (Amsterdam)

tel: 020-5741200

Vereniging Haagse Arbeidsrecht Advocaten

Mr M.P.A.M. Fruytier (Den Haag)

tel: 070-3760606

Vereniging van Huurrecht Advocaten*

Mr W.G. Dormaar (Utrecht)

tel: 030-2121111

Vereniging van Incasso Advocaten

Mr P. van der Mersch (Rotterdam)

tel: 010-2418900

Vereniging Informatica Recht Advocaten *

Mr W.F.R. Rinzema (Amsterdam)

tel: 020-5460606

Vereniging Insolventierecht Advocaten (INSOLAD)*

Jhr Mr S.H. de Ranitz (Rotterdam)

tel: 010-2406500

Vereniging van Letselschade Advocaten*

Mr M. Dijkstra (Den Haag)

tel: 070-3488700

Vereniging van Milieurecht Advocaten*

Mr J.G. de Vries Robb (Den Haag)

tel: 070-3285479

Vereniging Noordelijke Advocaten Arbeidsrecht

Mr P. Rollingswier (Groningen)

tel: 050-3141512

Vereniging Onroerend Goed recht Advocaten (VOGA)

Mr W.O. Groustra (Amsterdam)

tel: 020-3120661

Vereniging van Onteigenings-Advocaten

Mr J.S.G. Dorhout (Groningen)

tel: 050-3140640

Vereniging Personen- en Familierecht Advocaten*

Mw Mr A.R.J. Mulder (Utrecht)

tel: 030-2528569

Vereniging Rotterdamse Arbeidsrecht Advocaten

Mw Mr H.E. Meerman (Rotterdam)

tel: 010-4042111

* Deze vereniging organiseert een specialisatie-opleiding voor (aspirant leden)